

Gail Anderson-Dargatz
Meisje, moeder

2012
Uitgeverij XL
Leidschendam

Hoofdstuk 1

Het vuur op de heuvel gloeide op in de nacht als een bed dovende kooltjes in een open haard. Mooi om te zien. Helemaal niet angstaanjagend. De geur van rokend hout in de lucht riep herinneringen op aan kampvuren van vroeger. Weense worstjes en zwartgeblakerde marshmallows. Waterige chocolademelk. Maar het vuur kroop over de top van onze berg en begon nu de helling af te dalen, een bedreiging voor de boerderijen en de akkers van dit dal. Enorme rookzuilen doemden op boven de Ptarmiganheuvelds en kleurden de sterren zwart.

Aan de overzijde van het veld bracht Jude in het licht van de buitenlamp een doos van de pottenbakkersschuur naar zijn Toyota-bestelwagen. Als ik hém kon zien, dan kon hij mij hier in mijn moeders keuken zien staan in het T-shirt en slipje waarin ik geslapen had. Ik stak mijn hand uit naar de schakelaar om het licht uit te doen zodat hij niet zag dat ik naar hem stond te kijken, maar ik veranderde van gedachte en drukte mijn handpalm tegen het vensterglas. Zijn geur van komijn in mijn neusgaten als we dansen in de Schildpadvallei, zo veel jaren geleden. De hitte van zijn hand om mijn middel. Zijn dij tegen de mijne.

Een vogel vloog tegen het raam, en geschrokken

deinsde ik achteruit. Het was een *junco*, waarschijnlijk uit angst voor het vuur de berg ontvlucht. Terwijl het beestje wegvloog zag ik de reflectie van een gestalte in het raam, van een oude vrouw die bij de deur van mijn ouders' slaapkamer stond, achter me. Met een ruk draaide ik me naar haar om, maar ik was alleen in de keuken. Toen ik weer naar het raam keek, zag ik alleen mijn eigen gezicht, maar ik had de oude vrouw gezien, er was iemand bij me in de kamer geweest, dat wist ik zeker.

Ik griste mijn vaders ochtendjas van de haak in de badkamer, schoot hem aan en begon het huis te doorzoeken naar de vrouw. Eerst keek ik in de oude kamer van Val, mijn zusje, waar mijn zoon Jeremy in een van de twee eenpersoonsbedden lag te slapen, met rode wangen en klamme haren van de hitte. Toen opende ik de deur van mijn ouders' kamer, voorzichtig, om de brandblusser die naast de deur hing niet te raken, want die had de neiging uit zijn houder te vallen als iemand er te dicht langsleiep. Mijn moeder lag ineengerold aan haar kant van het bed, ze tuimelde er bijna uit; haar ogen bewogen onder hun leden in een droom. Mijn vader had zich om haar heen geplooid; zijn armen en benen tekenden zich af tegen de dekens. Vervolgens liep ik naar mijn eigen oude kamer, waar mijn man Ezra lag te snurken in het tweepersoonsbed, met één arm buitenboord.

Ik deed de deur van de zitkamer open, die mijn moeder nu alleen nog maar als opslagruimte gebruikte. De piano was bedolven onder de dozen en zakken. Maar er was niemand anders in huis.

Voor de zekerheid ging ik nog een keer bij Jeremy kijken; ik boog me over hem heen, streek hem over zijn bezwete voorhoofd en liep toen terug naar de keuken. Om mezelf tot rust te brengen stak ik een gaspiti aan en zette een pannetje melk op het fornuis. De *Vancouver Sun*, die ik die middag bij een pompstation in Golden had gekocht, lag op tafel; de voorpagina kopte over deze brand: WAT NEEMT U MEE ALS U TIEN MINUTEN HEBT OM EEN BOSBRAND TE ONTVLUCHTEN? De hele Schildpadvallei was zojuist in staat van paraatheid gebracht en als het vuur zich verspreidde over de helling in de richting van de vallei, zouden we slechts tien minuten van tevoren een ontruimingsbevel krijgen. Veel te kort om alle dierbare bezittingen van mijn ouders in veiligheid te brengen, dus zochten we die vast bij elkaar om ze op te slaan in het huis van Val in Canoe, even buiten Salmon Arm, tot de evacuatiedreiging voorbij was.

De stapels kartonnen dozen en vuilniszakken om me heen reikten tot aan mijn middel. Maar ook vóór deze brand was het huis al tot aan de nok toe volgepropt met van alles en nog wat, alle kamers puilden

uit van de tweedehands spullen die mijn moeder bij elkaar gesprokkeld had, zoals rieten manden, borden, zakken garen en stapels boeken, en bovendien nog alles wat ze gewonnen had. Mijn moeder deed aan allerlei wedstrijden mee en haar brievenbus stond dan ook bol van de reclamefolders. En zo af en toe won ze weleens wat. Zo had ze een geisha van keramiek gewonnen met een wedstrijd die uitgeschreven stond op een kist mandarijnen; een barbecue van een plaatselijke kruidenier; een hometrainer van een sportzaak. Allemaal dingen die ongebruikt in huis stof en kattenharen stonden te verzamelen maar die ze nooit weggaf, tot grote spijt van Val en mij.

Ezra, Jeremy en ik waren eerder die avond in de Schildpadvallei gearriveerd, na een volle dag rijden van onze boerderij buiten Cochrane in Alberta, om mijn ouders te helpen met het inladen van hun spullen en een oplossing te zoeken voor hun dieren. Toen we door Salmon Arm reden zagen we een menigte toeristen op de pier staan kijken hoe een Martin Mars blusvliegtuig water uit het Shuswapmeer putte om over het vuur te gooien. Bij Tim Hortons, waar we pauzeerden om ons op te frissen en een donut te eten, zaten zeker twintig brandweermannen in vol ornaat bij elkaar, groezelig van het roet. Toen de bestrating ophield en we hobbelen over de rode kie-

zels van de Bloedweg door de Schildpadvallei reden, zagen we buren op tuinstoelen met een glas bier in de hand zitten kijken naar het vuur, dat boven over de heuvels voortkroop. De zon, die zwak door de rookpluimen scheen, wierp een waterig geel licht over de bomen tegen de hellingen, over de bergweiden en de boerderijen onder in de smalle vallei. Op een gazon sprongen kinderen trampoline, te midden van de neerdwarrelende as.

Ik draaide het gas uit, schonk de melk in een beker en liep ermee naar het raam en sloeg Jude gade, die met de zoveelste doos naar zijn auto liep. Net als wij was hij bezig zijn bezittingen in te laden om ze ergens heen te brengen waar het vuur niet kon komen. Ik had hem al bijna zes jaar niet gesproken. Vroeger kwam hij altijd onmiddellijk op de koffie als hij onze auto zag staan. Maar de laatste keer dat hij langs was gekomen, was kort na Ezra's beroerte geweest; Ezra was toen nog heel vaak in de war en gooide er alles uit wat in zijn hoofd opkwam. Toen het gesprek even stilviel had hij aan Jude gevraagd: 'Jij komt hier om naar Kat te blikken, hè?'

Judes wangen werden rood. 'Jazeker, ik ben hier om Kat te zien. En jou, en Gus en Beth.'

Ik legde mijn handen op die van Ezra. 'Hij komt vaak bij pa en ma op bezoek. Hij komt hier niet alleen voor mij.'

‘Je wilt haar nog steeds, hè?’

Jude schoof zijn stoel naar achteren. ‘Ik moest maar eens opstappen.’

‘Toe nou, Jude’, zei ik. ‘Hij weet niet wat hij zegt. Het is zijn beroerte die spreekt.’

‘Ik moet echt gaan. Ik heb Lillian beloofd dat ik thuis zou komen lunchen. Leuk je weer eens gezien te hebben, Kat.’ En met een knikje: ‘Ezra.’ Ik keek hem na terwijl hij terugliep naar huis over het pad langs de oude put. Sinds die tijd wuifde ik naar Jude als ik hem in het stadje tegenkwam, of als ik voorbij zijn huis reed op weg naar de boerderij van mijn ouders, maar hij kwam niet meer op de koffie als ik er was, en ik bracht het domweg niet op om zelf bij hem en Lillian langs te gaan om ze te begroeten.

Het brandblusapparaat gleed uit de houder aan de muur en viel met een klap in de open doos op de grond. Geschrokken keerde ik me om in de verwachting mijn moeder te zien, want het gebeurde regelmatig dat zij dat ding van de muur stootte als ze haar kamer uit kwam. Maar er was niemand. Ik luisterde even of Jeremy wakker geworden was van het lawaai, maar het bleef stil in huis.

Toen ik de brandblusser opraapte om hem terug te hangen zag ik in de doos het hoekje van mijn grootmoeders valies onder een stapel schriften van mijn moeder uitsteken. Dat was het valies dat mijn groot-

moeder in haar hand had op die laatste foto van haar, genomen door een straatfotograaf die de kost verdiende met het maken van kiekjes van voorbijgangers op het trottoir van Kamloops. Ze was er niet op voorbereid gefotografeerd te worden – ze had een diepe frons in haar voorhoofd en haar gezicht stond strak, want haar heupen en knieën waren zo versleten dat elke stap die ze zette haar pijn deed, zoals ik later van mijn moeder hoorde. Net als alle oude dames in die tijd droeg ze degelijke zwarte schoenen en een jas met grote ronde knopen; haar valies bungelde aan een gekromde arm. Die tas had ze zelf genaaid van gebloemde bekledingsstof; ze had er gebogen houten handvatten aangezet die afgelakt waren met toffeekleurige vernis. Het was wel niet precies hetzelfde valies als dat van Mary Poppins, maar als kind had ik mijn moeder eindeloos aan haar hoofd gezeurd of ik ermee mocht spelen. Ze zei altijd nee. ‘Mijn moeder was erg gesteld op haar privacy’, vertelde ze me later, toen ik al in de twintig was. ‘Niemand mocht in haar handtas snuffelen, zelfs mijn vader niet.’

‘Ze had het vast niet erg gevonden dat we aan haar spullen zaten toen zij er niet meer was’, zei ik.

‘Maar ik wel.’ En ze had de tas voor me verstopt op haar kamer.

Toen ik de tas uit de doos trok viel mijn grootmoe-

ders portemonnee eruit, gevolgd door een regen van dode lieveheersbeestjes. Die insecten overwinterden dikwijls hier in huis, ze kwamen in de herfst door de vele kieren in de deur en de raamkozijnen naar binnen en kropen in kluitjes bij elkaar in ongebruikte ladekasten, net zoals ze dat buiten deden onder hopen bladeren en andere troep. Maar zo veel had ik er nog nooit bij elkaar gezien.

Ik raapte mijn grootmoeders portefeuille op. Hij stond bol van de papiertjes: boodschappenlijstjes en ontvangstbewijzen, in memoriams van vriendinnen, een paar berichtjes die mijn moeder had geschreven voor de krant van Promise. Een piepklein versleten fotootje – nauwelijks groter dan een flinke postzegel – was in een zorgvuldig opgevouwen krantenknipsel gestoken. Er stond een slanke man op met scherpe gelaatstrekken, gekleed in een wit overhemd met bretels en mouwophouders, leunend op een schep. Op de achterkant was geschreven, in mijn grootmoeders handschrift: *Valentijn in zijn tuin, juni 1945*. Valentijn Svensson, een oom van mijn vader. Ik vouwde het krantenartikel open. Mijn grootmoeder had de datum erop geschreven: *1 april 1965*.

DE LAATSTE NIEUWSFLITSEN MAN UIT SCHILDPADVALLEI VERMIST

Een besloten zoektocht in de Ptarmiganheuvels leverde geen spoor op van de in de Schildpadvallei woonachtige John Weeks. Valentijn Svensson, die alom bekendstaat als een kenner van het gebied, ging vannacht samen met zijn neef Gustave Svensson te paard naar hem op zoek. Ze deden dat op verzoek van de vrouw van mijnheer Weeks, omdat haar man niet was teruggekeerd van een avondwandeling door de heuvels. Mijnheer Svensson zegt dat hij de zoektocht vandaag en zo nodig de komende nacht zal voortzetten. De afgelopen nacht en vanochtend vroeg, zo meldt hij, werden zijn pogingen bemoeilijkt door de zware regenval.

Dit artikel ging over mijn familie. John Weeks was mijn grootvader en zijn vrouw was Maud Weeks, de grootmoeder aan wie het valies had toebehoord; hun dochter Beth was mijn moeder. Gustave Svensson – Gus – was mijn vader. Ik keek uit het raam naar de Ptarmiganheuvels, waar mijn vader en mijn oudoom naar mijn grootvader hadden gezocht. Tegen de nachtelijke hemel was het vuur op de heuvelrug als de krans van de zon bij een zonsverduistering: vlammen als zonnestralen likten omhoog het